

بررسی اثر طرح بنگاههای زودبازده بر روی اشتغال و کارآفرینی در استان تهران

دکتر زین العابدین رحمانی^۱ - دکتر علی ربیعی^۲ - مرگان اتابکی^۳

چکیده

آیین نامه گسترش بنگاه های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین با هدف کلی توسعه کسب و کار و به تبع آن ایجاد اشتغال و کاهش نرخ بیکاری از زمستان سال ۱۳۸۴ به مرحله اجرادرآمده است. تصویب این آیین نامه که به عنوان یکی از راه حل های اساسی دولت نهم در کاهش نرخ بیکاری تلقی می شود. با بهره گیری از تجارب موفق کشورهای دیگر و شرایط خاص کشورمان. با هدف توسعه کسب و کار و تولید ، با بهره مندی بهینه از تسهیلات مالی ودری پی آن ایجاد فرصت های شغلی جدید و تثبیت فرصت های شغلی موجود انجام می گردد.

ارزیابی سیاست های اقتصادی طی دوره زمانی ،موجب شناخت و تحلیل عمیق امور با ملاحظه تاثیر عوامل مختلف بر آنها می شود و آسیب شناسی آثار سیاست های اقتصادی دولت و نقد کارشناسانه نتایج آن موجب اصلاح و ارتقا کیفی مسیر اجرای سیاست ها می گردد. به منظور تعیین میزان موفقیت اجرای آیین نامه مذکور در مقایسه با اهداف آن در درجه اول نیاز به وجود چارچوبی مناسب از طرح های قرارداد منعقد شده و پس از آن تعیین میزان تحقق اهداف هر یک از این طرح ها نسبت به تعهدات اولیه آنها می باشد. در این مطالعه به ارزیابی اثر طرح بنگاه های زودبازده توسعه ای که در فاصله سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ از بانک های عامل تسهیلات دریافت کرده اند می پردازد. به همین منظور ۳ فرضیه اصلی تنظیم شد و برای آزمون این فرضیات پرسشنامه ای شامل ۱۵ سوال طراحی گردید. پس از سنجش روایی و پایایی ،پرسش نامه در اختیار نمونه آماری که شامل ۹۵ نفر از صاحبان بنگاه های کوچک و زودبازده بودقرارگرفت. پس از جمع آوری پرسشنامه ، اطلاعات حاصله طبقه بندی شد و برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از روش های توصیفی و استنباطی استفاده گردید.

۱- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه ساری
۲- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه شهرری
۳- کارشناس ارشد مدیریت اجرایی

بیان مساله

نظام اقتصادی و فرایندهای تولید انبوه به سمت تولید مبتنی بر تخصص گرایی انعطاف پذیر پیش رفت و نتیجه چنین تغییراتی انتقال فعالیت های اقتصادی از صنایع بزرگ به صنایع کوچک و گسترش بنگاه های کوچک و متوسط در عرصه اقتصاد صنعتی بود. (فریدکی مرام و همکاران، ۱۳۸۳، ۴۲)

بررسی روند تاریخ

گسترش صنایع کوچک و متوسط

نشان میدهد که از آغاز انقلاب صنعتی تا

دهه ۱۹۷۰ میلادی تغییرات در فناوری تولید

صنعتی به تشکیل کسب و کارهای بزرگ منتهی

شد. اما از این تاریخ به بعد و بنا به تغییر در نظام

اقتصادی و فرایندهای تولید انبوه به سمت تولید

مبتنی بر تخصص گرایی انعطاف پذیر پیش رفت و

نتیجه چنین تغییراتی انتقال فعالیت های اقتصادی

از صنایع بزرگ به صنایع کوچک و گسترش

بنگاههای کوچک و متوسط در عرصه

اقتصاد صنعتی بود.

اهمیت و ضرورت تحقیق

ارزیابی اجرای آیین نامه گسترش بنگاه های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین به دلیل وسعت عملکرد و تعدد دستگاه های اجرایی و بانک های عامل به آسانی امکان پذیر نمی باشد. علاوه بر کمبود اطلاعات صحیح و تفصیلی، کثرت و تغییرات آیین نامه های اجرایی در دوره

زمانی موجب تحولات ناشناخته ای در

نتایج شده است. به منظور ارزیابی اجرای

آیین نامه که یکی از سیاست های فعال بازار کار

می باشد به اطلاعاتی از ویژگی های طرح ها متقاضیان

تسهیلات، بکارگمارده شدگان و سایر اطلاعات مرتبط نیاز

است که متأسفانه در سامانه رایانه ای ناقص و عمدتاً موجود

نمی باشد لذا این بررسی پیمایش با هدف اصلی ارزیابی اثر

بخشی اجرای این آیین نامه و اهداف زیر اجرا گردید:

۱- تعیین میزان اشتغال زایی طرح های به بهره برداری رسیده

و درصد تحقق اشتغال نسبت به اشتغال تعهد شده

۲- تعیین ظرفیت های توسعه بنگاه های موجود

۳- شناسایی طرح های دارای مشکلات اجرایی و ارائه راه

کارهای مناسب

۴- تعیین روند رشد و توسعه خوشه های صنعت در استان های

کشور

اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق، بررسی اثر طرح بنگاه های زودبازده

بر روی اشتغال و کارآفرینی در محدوده استان تهران می باشد

که از دیدگاه ۹۵ نفر از مدیران بنگاه های زودبازده که طی

سال های ۸۴ تا ۸۷ موفق به دریافت تسهیلات شده اند مورد

بررسی قرار گرفته است.

اما اهداف فرعی تحقیق عبارتند از:

۱- ارزیابی میزان اشتغال ایجاد شده

۲- ارزیابی میزان گرایش کارآفرینانه ایجاد شده

۳- میزان تطبیق ادعای متقاضی دریافت تسهیلات با

مشاهدات واقعی

بنگاه های کوچک و متوسط امروزه به عنوان عامل رشد ساختار صنعتی بسیاری کشورها محسوب می شوند و این گونه صنایع برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه که درصدد احیای ساختار اقتصادی خود هستند، حائز اهمیت

است. امروزه مشخص شده است

که برای سرعت بخشیدن به

روند صنعتی شدن، اولویت

باید به رشد صنایع کوچک و

متوسط داده شود و نه صنایع

بزرگ. (چگونگی رقابتی کردن

بنگاه های کوچک و متوسط در

راستای توسعه صادرات، ۱۳۸۷)

معمولاً صنایع را به لحاظ

تعداد کارکنان به صنایع

کوچک و بزرگ تقسیم می کنند.

بنگاه های اقتصادی که تعداد

کارکنان آنها از ۵۰ نفر کمتر است

به عنوان موسسات و صنایع کوچک تلقی

می شوند. البته میزان سرمایه گذاری و گردش مالی

می تواند معیار مناسب تر و دقیق تری برای این تقسیم بندی

باشد. به صناعی که حداقل ۵۰ نفر و حداکثر ۲۵۰ نفر شاغل

داشته باشد، صنایع متوسط و از این حجم بیشتر هم از نظر میزان

سرمایه گذاری و هم از نظر حجم تولید و شاغلان فعال را صنایع بزرگ

می گویند. (عطاردیان، ۱۰۶)

استراتژی «کوچک زیباست»، ابتدا توسط شوماخر،

اقتصاد دان آلمانی در ادبیات اقتصادی مطرح گردید. در این

استراتژی بطور خلاصه بر این امر تاکید می شود که مهمترین

مساله کشورهای جهان سوم، بیکاری و افزایش مهاجرت

روستاییان به شهرهاست. لذا برنامه ها و سیاست های صنعتی

می بایست در راستای کاهش بیکاری و بهبود وضع اکثریت

مردم باشد. با توجه به این هدف وی معتقد است که اولاً

فرصت های اشتغال باید در مناطق روستایی و شهرهای کوچک

به وجود آید، ثانیاً به طور متوسط این فرصت ها باید به اندازه

کافی ارزان باشند، ثالثاً با توجه به اینکه جمعیت کشورهای در

حال توسعه از آموزش کافی برخوردار نیست و نرخ بی سواد

بالاست روش های تولید باید نسبتاً ساده باشد، رابعاً روش های

تولید باید به صورتی باشد که از منابع محلی استفاده کند و در

نهایت وی معتقد است که اهداف فوق از رهگذر ایجاد صنایع

کوچک قابل تحقق است. (طباطبایی، ۱۳۸۷، ۱۰)

بررسی روند تاریخ گسترش صنایع کوچک و متوسط نشان

می دهد که از آغاز انقلاب صنعتی تا دهه ۱۹۷۰ میلادی

تغییرات در فناوری تولید صنعتی به تشکیل کسب و کارهای

بزرگ منتهی شد. اما از این تاریخ به بعد و بنا به تغییر در

در اواخر دهه ۸۰ میلادی به واسطه تحقیقی که «دیوید بیرچ» انجام داد، موضوع ایجاد فرصت‌های شغلی در محدوده صنایع کوچک مورد توجه قرار گرفت. نتایج مطالعات بیرچ نشان داد که دیگر صنایع بزرگ ایجاد کنندگان اصلی اشتغال نیستند، بلکه اکثر شغل‌های جدید را صنایع کوچک ایجاد می‌کنند. بر اساس مطالعات در تحقیقات «کس» در دهه ۸۰ میلادی، در اکثر کشورهای اروپای شرقی به دلیل عوامل سیاسی ۳۰ تا ۴۰ سال اخیر، همچنین نبود اندیشه کارآفرینی و انگیزه‌های نوآورانه که عمدتاً میراث بازمانده از دوران کمونیسم می‌باشد، سهم صنایع کوچک از اشتغال صنعتی بسیار پایین بوده است با این حال آنچه به خوبی مشهود است، جریان انتقال نیروی کار از صنایع بزرگ به سمت صنایع کوچک در اروپا و آمریکا است. با توجه به توان و ظرفیت صنایع کوچک در ایجاد فرصت‌های شغلی، تاکید سیاست‌گذاران دولتی در اغلب کشورها کاهش نرخ بیکاری از طریق رشد

این صنایع بوده است. (ناطق، ۱۳۸۵، ۱۷)

نظریه‌های مستند و محکمی نیز در این باره که بنگاه‌های کوچک، حداقل در برخی صنایع از نظر نوآوری مزیت نسبی بر بنگاه‌های بزرگ دارند، وجود دارد. اول، «راث ول» عوامل برتری صنایع کوچک و مزیت‌های نوآوری در این صنایع را ناشی از تفاوت ساختار مدیریتی بنگاه‌های کوچک و بزرگ میدانند. «شرر» نیز معتقد است که دیوان‌سالاری تشکیلاتی در بنگاه‌های بزرگ مانع پذیرش طرح‌های تحقیقاتی با خطر بالاست. دوم، به زعم «لینک و بزمن» اکثر نوآوری‌ها در محیط‌های آزاد از محدودیت‌های دیوان‌سالاری اتفاق می‌افتند. به این معنی که تعدادی از بنگاه‌های کوچک از خروج بعضی از محققانی که احساس می‌کنند حق آنها به سبب موانع مدیریتی موجود در صنایع بزرگ شده است، سود جسته‌اند.

سوم، به نظر «شرر» در حالی که در صنایع بزرگ بهترین محققان مورد تشویق قرار می‌گیرند و به آنها پست مدیریتی داده می‌شود، در صنایع کوچک، نوآوری و فعالیت‌های مرتبط با آن در کانون راهبرد رقابتی آنها قرار دارد. (مجیدی، ۱۳۸۱، ص ۴۲)

با جایگزینی صنایع بزرگ به جای صنایع کوچک و متوسط، تمرکز اقتصادی اثرات بازخورد منفی خود را بر ارزش‌های کارآفرینی، نوآوری و تغییرات فناوری ظاهر می‌سازد. لذا در تصمیم‌گیری بین صنایع بزرگ و صنایع کوچک باید توجه داشت که بنگاه‌های کوچک و متوسط با توجه به هزینه‌های ثابت و متغیر پایین خود، به راحتی از عهده ایفای

۴- بررسی مشکلات و تنگناهای موجود و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی

چارچوب نظری فرضیه‌های تحقیق

با توجه به اهداف تحقیق، فرضیه‌های تحقیق عبارتند از:

فرضیه اول: اجرای آیین‌نامه بنگاه‌های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش اشتغال در استان تهران شده است.

فرضیه دوم: اجرای آیین‌نامه بنگاه‌های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش فعالیت‌های کارآفرینانه در بنگاه‌های مذکور در استان تهران شده است.

فرضیه سوم: برنامه‌های دولت در حمایت از بنگاه‌های اقتصادی کوچک زودبازده و شناسایی و رفع موانع موجود بر سر راه توسعه آنها باعث افزایش فعالیت‌های بنگاه‌های مذکور می‌شود.

ادبیات تحقیق

نرخ بیکاری کشور و اهداف تعیین شده در برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور ایجاد می‌نمود که در ارتباط با توسعه اشتغال و کاهش نرخ بیکاری گام‌های مهم و موثری برداشته شود. تجارب حاصله در کشورهای مختلف اعم از توسعه یافته و در حال توسعه و همچنین ویژگی‌های خاص اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و جغرافیایی کشورمان، مسئولین را به سمت گسترش بنگاه‌های اقتصادی زودبازده و کارآفرین رهنمون نمود. تجربه‌ای که در بسیاری از کشورها به گونه‌ای معجزه آسا توانسته بود علاوه بر رشد تولید ناخالص داخلی بیکاری را نیز به حداقل ممکن برساند.

اصولاً شرکت‌های فعال در حوزه کسب و کار از چهار بعد داری مزیت هستند. در بعد اقتصادی، توسعه این شرکتها می‌تواند توزیع درآمدها را همگن‌تر نماید و زمینه رشد اقتصادی و رشد GNP را فراهم سازد، در بعد اجتماعی زمینه‌های اشتغال فراهم می‌گردد. در بعد سیاسی موجب توزیع فرصت‌های کسب و کار بیم‌مردم شده و در بعد تجاری زمینه‌های ارزش‌آوری و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی را فراهم می‌آورد و بالاخره در بعد فردی موجب ایجاد فضای مناسب جهت بروز خلاقیت‌ها برای کارآفرینان می‌شود. (سپهری، فصلنامه رویش)

اصولاً شرکتهای فعال در حوزه کسب و کار از چهار بعد داری مزیت هستند. در بعد اقتصادی، توسعه این شرکتهای می تواند توزیع درآمدها را همگن تر نماید و زمینه رشد اقتصادی و رشد GNP را فراهم سازد، در بعد اجتماعی زمینه‌های اشتغال فراهم می گردد. در بعد سیاسی موجب توزیع فرصتهای کسب و کار بیم مردم شده و در بعد تجاری زمینه‌های ارزش آوری و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی را فراهم می آورد و بالاخره در بعد فردی موجب ایجاد فضای مناسب جهت بروز خلاقیت ها برای کارآفرینان می شود.

نقش کارآفرینی برمی آیند. شاهد این مدعا اینکه امروزه درصد زیادی از سهم کارآفرینی در دنیا، از آن صنایع کوچک و متوسط است. (مجیدی، ۱۳۸۱، ۳۷)

بنگاه های جدید در هر صنعت با تولیدات جدید خود موجب تحول آن می شوند و در نهایت قدرت بازار بنگاه های قوی را محدود می کنند. این عمل بنگاه های کوچک در دراز مدت به مثابه کمک اساسی در جهت بهبود و سلامت اقتصاد موثر می افتد. البته باید توجه داشت که نم ی توانیم فرض خود را بر این بگذاریم که عملکرد عادی نیروهای بازار، بخش صنایع کوچک را الزاماً آنقدر گسترش می دهد که آنها این وظیفه را در آینده و در هر موقعیتی نیز انجام دهند. لذا اهتمام و مساعدت دولت ها در این مجال ضروری به نظر می رسد. (مجیدی، ۱۳۸۱، ۵۰)

پیشینه تحقیق

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع منابع اطلاعات و چگونگی دستیابی به آنها، تحقیق پیمایشی محسوب می گردد. اصولاً تحقیقاتی که در رابطه با مسائل یا مشکلات سازمانها و یافتن پاسخ برای برخی مشکلات مدیریتی انجام می گیرد کاربردی تلقی می شود. با توجه به ابهاماتی که در زمینه تامین اهداف طرح بنگاه های کوچک و زودبازده وجود دارد این سوال مطرح می شود که سیاست اعطای تسهیلات بانکی به بنگاههای کوچک زودبازده تا چه حد اندازه در راستای طرح ضربتی اشتغال و افزایش گرایشهای کارآفرینانه موثر بوده و هدفهای آن تحقق یافته است که در نهایت این مطالعه تحقیقی پاسخگوئی این سوال در سطح استان تهران خواهد بود.

جامعه آماری تعداد ۹۵ نفر از صاحبان بنگاه ها می باشند. برای جمع آوری اطلاعات از این جامعه و آزمون فرضیات تحقیق از پرسشنامه های که با توجه به متغیرهای تحقیق تنظیم شده ، استفاده شده است . پرسشنامه پژوهش شامل دو دسته سوال است. در قسمت ابتدایی پرسشنامه مشخصات چهارچوبی طرح و مدیر بنگاه مورد سوال قرار گرفته است و در قسمت دوم از سوالاتی به صورت بسته و در نقیاس لیکرت از خیلی کم (با امتیاز ۱) تا خیلی زیاد (با امتیاز ۵) استفاده شده است. سوالات ۱ و ۲ جهت بررسی میزان اشتغال زایی در بنگاه ها طراحی شده است. سوالات ۳ تا ۸ جهت بررسی تاثیر تسهیلات اعطایی به بنگاه های زودبازده بر روی افزایش گرایش های کارآفرینانه در بنگاه های توسعه ای تنظیم شده است. سوال ۹ تا ۱۵ جهت بررسی نقش حمایتی دولت در افزایش فعالیت بنگاه ها طراحی شده است. یک تحقیق علمی هنگامی دارای روایی است که بتواند چیزی را که قصد سنجیدنش را دارد به درستی بسنجد. (سلیمی، ۱۳۷۶)

به منظور بالا بردن روایی پرسشنامه باید سوالات طرح شده به وسیله محقق از سوی کارشناسان و متخصصان در این زمینه مورد ارزیابی و بازنگری قرار گیرد تا پرسش هایی در اختیار آزمودنی ها قرار گیرد که هیچ گونه ابهام و نارسایی نداشته باشد و در واقع آنچه را ه باید مورد ارزیابی قرار دهد به

با توجه به ابهاماتی

که در زمینه تامین اهداف طرح

بنگاه های کوچک و زودبازده وجود دارد

این سوال مطرح می شود که سیاست اعطای

تسهیلات بانکی به بنگاههای کوچک زودبازده

تا چه حد اندازه در راستای طرح ضربتی اشتغال

و افزایش گرایشهای کارآفرینانه موثر بوده و

هدفهای آن تحقق یافته است که در نهایت این

مطالعه تحقیقی پاسخگوئی این سوال در

سطح استان تهران خواهد بود.

درستی مورد مطالعه قرار دهد. بر این اساس پرسشنامه حاضر با یاری و مساعدت اساتید راهنما و مشاور مورد تأیید قرار گرفت. قابلیت پایایی که از آن به اعتبار، دقت و اعتماد پذیری تعبیر می شود، یکی از ویژگی های فنی برای اندازه گیری است که نشان دهنده این است که ابزار اندازه گیری تا چه اندازه نتایج یکسانی را در شرایط مشابه بدست می دهد. یکی از روش های معمول در محاسبه قابلیت پایایی، ضریب آلفای کرونباخ است که در این روش با استفاده از نرم افزار آماری SPSS میزان پایایی آزمون ۸۲ درصد بدست آمد که نشان می دهد سوالات پرسشنامه همبستگی بالایی با یکدیگر دارند. به منظور تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از پرسشنامه های جمع آوری شده از روش های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است یعنی برای توصیف پاسخ های داده شده به سوالات پرسشنامه تحقیق از درصد پاسخ های مربوط به هر یک از سوالات استفاده شد و برای آزمون فرضیه ها از آزمون تی استیودنت استفاده شد. به این منظور فرض نداشتن تفاوت معنی دار متغیر مورد مطالعه و فرض معنادار بودن تفاوت متغیر در قبل و بعد از دریافت تسهیلات در نظر گرفته شد. به عنوان مثال برای فرضیه سوم تفاوت معنادار بین افزایش فعالیت بنگاه ها در قبل و بعد از تغییر سیاست های حمایتی دولت وجود ندارد در نظر گرفته شد و در مقابل «تفاوت معناداری بین افزایش فعالیت بنگاه ها در قبل و بعد از تغییر سیاست های حمایتی دولت وجود دارد» فرض قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری

داده هایی که از طریق پرسشنامه های جمع آوری شده بدست آمده اند با استفاده از دو روش آمار توصیفی و آمار استنباطی ابتدا از جدول های توزیع فراوانی و درصد پاسخ های مربوط جهت توصیف نظری نمونه آماری درباره سوالات استفاده شد، سپس با استفاده از این جداول و درصد پاسخ های مربوط جهت توصیف نظرات نمونه آماری در رابطه با فرضیه ها مورد بررسی قرار گرفت و در آخر فرضیه های تحقیق بر اساس نتایج بدست آمده با استفاده از آمار استنباطی مورد آزمون قرار گرفته تا رد یا تایید شود.

آزمون فرضیه

آزمون فرضیه ۱:

اجرای آیین نامه بنگاههای اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش اشتغال در استان تهران نشده است.
اجرای آیین نامه بنگاههای اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش اشتغال در استان تهران شده است.
برای آزمون این فرضیه از آزمون آماری t مستقل استفاده گردیده است در زیر جداول و نتایج مربوط به این آزمون آورده شده است.

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
assumption one	95	3.2474	1.27762	.13108		

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
assumption one	1.887	94	.062	.2474	-.0129	.5076

با توجه اینکه t محاسبه شده از آزمون $t=1/877$ که از t جدول که با درجه آزادی ۹۴ و $\alpha=0.05$ ، که برابر ۱/۶۶ است بزرگتر می باشد لذا فرض صفر رد و فرض تحقیق تایید می شود. وجود تفاوت حاکی از این است که اجرای آیین نامه بنگاه های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش اشتغال در استان تهران شده است.

آزمون فرضیه ۲:

اجرای آیین نامه بنگاه های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش فعالیت های کار آفرینانه در بنگاه های مذکور در استان تهران نشده است.
 اجرای آیین نامه بنگاه های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش فعالیت های کار آفرینانه در بنگاه های مذکور در استان تهران شده است.
 برای آزمون این فرضیه از آزمون آماری t مستقل استفاده گردیده است در زیر جداول و نتایج مربوط به این آزمون آورده شده است.

One-Sample Statistics					
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
assumption two	95	3.2361	1.15378	.11838	

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
assumption two	1.994	94	.049	.2361	.0011	.4711

با توجه اینکه t محاسبه شده از آزمون $t=1/828$ که از t جدول که با درجه آزادی ۹۴ و $\alpha=0.05$ که برابر ۱/۶۶ است بزرگتر می باشد لذا فرض صفر رد و فرض تحقیق تایید می شود. وجود تفاوت حاکی از این است اجرای آیین نامه بنگاه های اقتصادی کوچک زودبازده و اعطای تسهیلات بانکی به آنها (در بخش صنعت) باعث افزایش فعالیت های کار آفرینانه در بنگاه های مذکور در استان تهران شده است.

آزمون فرضیه ۳:

برنامه های دولت در حمایت از بنگاههای اقتصادی کوچک زودبازده و شناسایی و رفع موانع موجود بر سر راه توسعه آنها باعث افزایش فعالیتهای بنگاههای مذکور نمی شود.
 برنامه های دولت در حمایت از بنگاههای اقتصادی کوچک زودبازده و شناسایی و رفع موانع موجود بر سر راه توسعه آنها باعث افزایش فعالیتهای بنگاههای مذکور می شود.
 با توجه اینکه t محاسبه شده از آزمون $t=2/04$ که از t جدول که با درجه آزادی ۹۴ و $\alpha=0.05$ که برابر ۱/۶۶ است بزرگتر می باشد لذا فرض صفر رد و فرض تحقیق تایید میشود. وجود تفاوت حاکی از این است برنامه های دولت در حمایت از بنگاه های اقتصادی کوچک زودبازده و شناسایی و رفع موانع موجود بر سر راه توسعه آنها باعث افزایش فعالیت های بنگاه های مذکور می شود.

One-Sample Statistics					
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
assumption three	95	3.2436	1.16317	.11934	

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
assumption three	2.041	94	.044	.2436	.0067	.4806

تا با نوشتن طرح کسب و کار و تسلط نسبی بر نقشه راه ابزار کافی برای موفقیت را در اختیار می گرفتند. دلیل این عملکرد توجه به مدیریت کارآفرینی به جای اقتصاد کارآفرینی بوده است. لذا ضروری است برای رفع این مشکل هرچه سریع تر دانشکده های اقتصاد کارآفرینی نیز تاسیس شوند چرا که اولویت در اقتصاد دانش بنیان با این اقتصاد است. (محمد رضا قنبری، ۱۳۸۸)

۳- سیاستهای حمایتی دولت

برنامه های تشویقی: دولت و حمایت های عملی از طرح از جمله تامین مالی، ارائه یارانه های تولید و مقررات گمرکی، معافیت های مالیاتی، ایجاد ثبات اقتصادی و تامین امنیت اقتصادی، خریدهای تضمینی، ایجاد کنفدراسیون های کارفرمایی، ایجاد و فعال نمودن اتحادیه های کارگری، تعیین اهداف برنامه ها، تشکیل تیم اقتصادی برای هماهنگی، هدایت و راهبردی پروژه در افزایش فعالیتشان موثر است. (روزنامه ایران، ۲۰ مرداد ۱۳۸۸)

حذف موانع دست و پاگیر: افزایش رقابت و تمرکز بنگاهها بر فعالیت محوری، موجب تفکیک عمدی بنگاه ها، گسترش روابط پیمانکاری با تامین کنندگان قطعات و مواد اولیه و تقویت روابط در زنجیره عرضه شده است. همه این تحولات لزوم توجه به واحدهای کوچک و متوسط را دو چندان کرده است. همچنین دولت ها به منظور تضمین رقابت و جلوگیری از انحصار بنگاه های بزرگ، همیشه راهبردها و سیاست های ویژه ای را برای ارتقای صنایع کوچک و متوسط و همچنین تسهیل ورود بنگاه های کارآفرین به عرصه اقتصاد اتخاذ نموده اند. زیرا اعتقاد بر این است که رقابت پذیری صنایع بزرگ به تعامل مناسب با صنایع کوچک و متوسط پویا و نوآور وابسته است، بعلاوه صنایع کوچک و متوسط می توانند بستر مناسبی برای ایجاد صنایع بزرگ رقابت پذیر باشند. چون در اثر نوسان های بازار، به طور معمول بسیاری از بنگاه های کوچک و متوسط ورشکست شده، از دور فعالیت خارج می شوند، در برخی از کشورها مقررات دست و پاگیر تاسیس و انحلال بنگاه ها برداشته شده است و در حقیقت در این کشورها تلاش شده است تا موانع ورود به بازار و خروج از آن در حد امکان برداشته شود.

پیشنهادها:

۱- افزایش اشتغال

برپایه یافته های بدست آمده در مورد تحلیل فرضیه شماره یک و با توجه به اینکه این فرضیه مورد تایید قرار گرفته می توان نتیجه گرفت، تسهیلات اشتغال زایی اعطا شده از سوی بانک به واحدهای کوچک تجاری در بخش کارآفرینی توسعه ای از دیدگاه صاحبان بنگاهها در افزایش اشتغال اثر بخش بوده است. دیدگاه مدیران بنگاه ها در این زمینه از طریق پرسشنامه شناسایی گردیده و مورد تحلیل قرار گرفته است. همچنین با تجزیه و تحلیل سوالات مرتبط با این فرضیه مشخص شد که منابع مالی مذکور به سوی توسعه بنگاه های اقتصادی هدایت شده و انحراف اندکی از اهداف مورد نظر داشته است.

گرچه باید خاطر نشان کرد که طرح تمامی بنگاه های مذکور از نوع توسعه ای بود، به این معنا که بنگاه قبل از دریافت تسهیلات فعال بوده و مجری طرح برای توسعه بنگاه اقتصادی خود نیاز به دریافت تسهیلات داشت، در مورد طرح ایجاد بنگاه های جدید باید به این امر واقف بود که همزمان با آغاز بهره برداری از یک بنگاه اقتصادی، دفعتاً اشتغال کامل صورت نمی گیرد و به عبارت دیگر، اشتغال تعهد شده در طرح های توجیه فنی و اقتصادی به یکباره محقق نمی شود، بلکه در چارچوب فعالیت بنگاه های کوچک و برای پایداری این واحدها، یک دوره زمانی دوساله جهت رسیدن به ارقام اشتغال تعهد شده باید مد نظر قرارداد.

۲- افزایش گرایش های کارآفرینانه

کارآفرینی دارای دو مبحث اقتصاد کارآفرین و مدیریت کارآفرین است. اقتصاد کارآفرینی به ترکیب بهینه منابع و ایجاد ارزش افزوده بیشتر و ایجاد واحدهای تولیدی و خدماتی که محصول آنها با بهترین کیفیت و قیمت رقابتی دقیقاً مورد نیاز بازار خاص خود باشد، می پردازد در حالیکه مدیریت کارآفرینی، تحول، خلاقیت و نوآوری را در قسمت مدیریت بنگاه، بازاریابی، تجارت الکترونیکی و فروش کالا و خدمات بررسی می کند.

در سه سال گذشته دولت وام هایی را در اختیار شرکت های کوچک و زودبازده قراردادده است. این وام باید در صورتی پرداخت می شد که مدیران این واحدها، مهارت های لازم را در دوره های آموزش کارآفرینی کسب می کردند

۴- افزایش میزان تسهیلات مالی: کمک به بنگاه های کوچک و متوسط برای دستیابی به سرمایه، شاید یکی از بارزترین فعالیت های مالکان و مدیران این بنگاه ها باشد، صاحبان این بنگاه ها نیاز مالی به سرمایه دارند، چون به طور عمده کسانی هستند که توان مالی اندکی دارند.

دسترسی به منابع مالی را می توان اصلی ترین مشکل شرکت های کوچک دانست که در این راستا ضرورت سرمایه گذاری و ارائه تسهیلات بانکی مورد توجه است چرا که به دلیل محدودیت عامل سرمایه و وضعیت اقتصادی ضعیف کشورمان، سرمایه گذاری و ارائه این تسهیلات باید در فعالیت های مهم و محرک اشتغال و با ضریب بالای اشتغال زایی صورت پذیرد.

۵- توسعه بازارهای صادراتی: عدم توانایی رقابت کالاهای ساخت ایران در بازارهای جهانی صرفاً به لحاظ گرانی قیمت آنها نیست بلکه کیفیت پایین کالاها (به استثنای برخی اقلام نظیر فرش) عامل مهم دیگری در پایین بودن قابلیت فروش آنها می باشد زیرا قدرت رقابت پذیری را حداقل در دو عامل قیمت و کیفیت می توان خلاصه نمود.

بازار مصرف در داخل ایران وسیع است و بنابراین تولید کنندگان کالاهای صنعتی لزومی برای تحمل دشواری های رقابت در بازارهای خارجی نمی بینند، به ویژه آنکه اغلب تولید کنندگان کالاهای مصرفی در ایران در معرض رقابتی خارجی قرار ندارند. کشتش قیمتی صادرات در ایران ۱۰/۸۱ است، به عبارت دیگر محدودیت اصلی رشد صادرات از طرف عرضه است یعنی اینکه کالایی برای صادرات وجود ندارد و یا صادر کنندگان انگیزه کافی برای صادرات ندارند. در این صورت توصیه سیاست گذاری این است که محدودیت های صادراتی رفع شوند و با پرداخت جوایز صادراتی یا یارانه به صادر کنندگان آنان را به صادرات بیشتر تشویق نمود. مساله مهم در صادرات امروزه سطح فناوری می باشد که با افزایش درآمد تقاضا برای کالاهای با فناوری بالاتر بیشتر افزایش می یابد، به گونه آب که می توان گفت با افزایش درآمد تقاضا برای کالاهای دارای فناوری پایین به سوی تقاضا برای کالاهای دارای فناوری بالا جابجا می شود، با توجه به اینکه عمده کالاهای صادراتی صنایع کوچک و متوسط ایران دارای سطح فناوری پایین می باشد لذا می توان گفت در شرایط رشد اقتصاد جهانی و عدم تحرک این صنایع کشور به طرف تولید با فناوری بالاتر، نتیجه ای جز انزوای بیشتر این صنایع در بازارهای جهانی در پی نخواهد داشت.

۶- تدوین قانون صنایع کوچک: دولت نه تنها صنایع کوچک و متوسط را باید به طور مستقیم مورد حمایت قرار دهد بلکه سازمان ها و نهادهای موجود را برای این منظور تقویت نماید به عنوان مثال دولت کره به ایجاد یک چهارچوب قانونی مستحکم جهت حمایت از سیاست ها و برنامه های تدوین شده برای صنایع کوچک و متوسط دست زده است که مهم ترین این قوانین به شرح زیر است:

- قانون اساسی صنایع کوچک و متوسط که به منظور تعریف صنایع کوچک و مقررات حمایتی از این بخش تدوین گردید، این مجموعه قوانین در عین حال بستر مناسبی جهت پیشبرد فعالیت این بنگاه ها و حرکت در عرصه های جدید را فراهم نمود.
- قانون پیشرفت صنایع کوچک و متوسط به منظور تعریف این صنایع و مقررات حمایتی از این بخش تدوین گردید، این مجموعه قوانین در عین حال بستر مناسبی جهت پیشبرد فعالیت صنایع کوچک و حرکت در عرصه ای جدید را فراهم می نمود.
- قانون ایجاد تعاونی ها در بخش صنایع کوچک و متوسط به منظور تدوین چگونگی تاسیس و فعالیت تعاونی ها در این بخش تدوین گردید.

• قانون همکاری تجاری صنایع کوچک و متوسط به منظور هدایت، هماهنگی و همکاری میان اتحادیه ها و نیروهای خودجوش در عرصه همکاری های اقتصادی تدوین گردید.

- قانون نحوه پرداخت ها جهت حمایت از صنایع کوچک و متوسط که این قانون فعالیتهای صنایع اقماری و تنظیم دوره های پرداخت، نرخ های بهره، پرداخت های معوقه و چگونگی ارتباط های مالی صنایع بزرگ و صنایع کوچک و متوسط را تنظیم می کند.
- قانون سیستماتیک کردن فعالیت های صنایع کوچک و متوسط به منظور تدوین برنامه قانونی ایجاد صنایع اقماری و صنایع تولید کننده قطعات و ملزومات واسط و چگونگی ارتباط میان صنایع بزرگ و صنایع کوچک و متوسط تهیه گردید.

۷- خوشه های صنعتی: به منظور افزایش روابط بین پیمانکاری بین صنایع کوچک و متوسط با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه های صنعتی راهبردهای کمک به ایجاد موسسات پشتیبان غیر دولتی، جهت گیری حمایت ها به سمت حمایت خوشه های صنعتی و پیمانکاری ها به جای صنایع منفرد، آگاه کردن صنایع از مزایای خوشه های صنعتی، کمک به ایجاد موسسات پیمانکاری صنعتی، کمک به ایجاد شبکه های اطلاعاتی در مورد بنگاه های کوچک، تصویب قوانین مربوط به تأخیر در پرداخت ها به پیمانکاران، تصویب قوانین مربوط به تعهدات طرف های قرارداد در روابط پیمانکاری و خوشه های صنعتی، ارائه مشوق های مالیاتی به صنایع کوچک پیمانکار و صنایع بزرگی که با این صنایع پیمانکار همکاری می کنند در غالب خوشه های صنعتی توصیه می گردد.

۸- پارکهای فناوری (مراکز رشد): فراهم سازی امکانات پایه مانند فضای کار، تجهیزات اداری در شروع کار یک موسسه نیازمند سرمایه اولیه نسبتاً بالاست که هزینه های راه اندازی موسسات را بالا می برد. این هزینه ها برای موسسات با زمینه های فناوری به دلیل نیاز به تجهیزات تخصصی دوچندان می شود، ایده مراکز رشد در ارائه خدمات، فراهم کردن مجموعه امکانات مورد نیاز موسسات و ایجاد شرایط بهره گیری از این امکانات است. این امکانات از حداقل تجهیزات پایه شروع شده و بعضاً دامنه آن به تجهیزات تکنیکی و تخصصی نیز کشیده می شود. ارائه خدمات صرفاً به ارائه تجهیزات و امکانات فیزیکی پایه

که نوعاً خدمات پشتیبانی نامیده می شود محدود نمی شود، بلکه خدمات دیگری از جمله مشاوره مدیریتی، حقوقی و علمی، خدمات فنی و تخصصی و حمایت مالی و بازاریابی نیز از جمله خدمات رایجی است که در بسیاری از مراکز رشد ارائه می گردد. (دکتر محمد جعفر صدیق، ۱۳۸۴)

پیشنهادات برای تحقیقات آینده

- بررسی روش های تامین منابع مالی بنگاه های اقتصادی کوچک و کارآیی آنها
- بررسی اثرات عضویت ایران در WTO بر روی بنگاه های اقتصادی کوچک
- مطالعه و ارائه راهکارهای بازاریابی در جهت افزایش فروش و صادرات بنگاه های اقتصادی کوچک
- نقش فناوری اطلاعات در افزایش بهره وری صنایع کوچک
- بررسی نقش مراکز رشد در توسعه بنگاه های اقتصادی کوچک
- بررسی میزان تحقیق و توسعه بنگاه های اقتصادی کوچک و ارائه راهکارهای توسعه آن
- ارائه الگویی مناسب برای خوشه های صنعتی در ایران
- بررسی علل موفقیت یا عدم موفقیت بنگاه های اقتصادی کوچک
- مطالعه ، بررسی و تعیین نیاز کارآفرینان در مراحل مختلف عمر یک بنگاه اقتصادی کوچک
- بررسی نقش بانک های تخصصی ایجاد و توسعه صنایع کوچک

منابع

- ۱- آکس، زولتان جی و بوکارلسون، توریگ، ترجمه جهانگیر مجیدی، نقش صنایع کوچک در اقتصاد مدرن، نشر رسا، ۱۳۸۱
- ۲- وزارت صنایع، استراتژی های توسعه و مدرنیزه کردن واحدهای کوچک و صنعتی و بازرگانی، ۱۳۷۳
- ۳- سلیمی، م ، مقدمه ای بر روش تحقیق، انتشارات گویا، ۱۳۷۶
- ۴- طباطبایی، سعادت و اژدری، اصغر، سیاستهای حمایت از صنایع کوچک در ایران، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷
- ۵- عسگری، محمود، چگونگی رقابتی کردن بنگاههای کوچک و متوسط در راستای توسعه صادرات، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ۱۳۸۷
- ۶- کی مرام، فرید و همکاران، نقش صنایع کوچک و متوسط در توسعه صنعتی، جلد اول، چاپ اول، موسسه انتشارات علمی دانشگاه تهران، ۱۳۸۳
- ۷- دیواندری، علی و زالی، محمدرضا و کولولبندی، محمد مهدی، ارزیابی اثر بخشی طرح بنگاههای زودبازده، مجله کار و جامعه، تیر ۱۳۸۸، شماره ۱۰۹، صفحات ۱ تا ۴
- ۸- احتشامی اکبری، کاملیا، نقش و اهمیت بنگاههای کوچک و متوسط، تدبیر، اردیبهشت، ۱۳۸۲، شماره ۱۳۲
- ۹- قنبری، محمدرضا، کارآفرینی حلقه گمشده اقتصادی، ۱۴ مهر ۱۳۸۸، شماره ۴۹۵۳
- ۱۰- سپهری، سید کریم، نقش شرکتهای کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال مولد و تقویت کارآفرینی، فصلنامه رویش
- ۱۱- عطاردیان، امیر، ارتقای رقابت صادراتی بنگاههای کوچک و متوسط ، بررسی های بازرگانی، شماره ۲۷، صفحه ۱۰۵

- 12- Global Entrepreneurship Monitor, 2007, Annual report
- 13- Vos at al, 2007, the happy story of SME Finance, Journal of Banking & Financing Vol, 31
- 14- Hausman, angela, (2005), Innovativeness among small businesse: Theory and Propositions for future research , Industrial marketing Management, No 34
- 15- Bommer, M, Jalajas, D, 2004, Innovation sources of large and small technology-based firms, IEEE Trance, Eng, manage, No 51

سایت ها

- 1-www. Umz.ac.ir
- 2-www Sci.org.ir
- 3-www. imi. ir/ tadbir
- 4-www. sme. ir
- 5- www. magiran. com